TIESAS RĪKOJUMS (sestā palāta)

2020. gada 26. martā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Vide – Siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēma – Direktīva 2003/87/EK – Naudas sods par emisijas apjoma pārsniegšanu – Apstākļu, kas atbrīvo no atbildības, neesamība gadījumā, kad faktiski operatora rīcībā ir nenodotās kvotas, izņemot nepārvaramu varu – Neiespējamība mainīt naudas soda apmēru – Samērīgums – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 20., 41. un 47. pants un 49. panta 3. punkts – Tiesiskās paļāvības aizsardzības princips

Lietā C-113/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Cour administrative* ([Apelācijas instances administratīvā tiesa,] Luksemburga) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2019. gada 7. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 12. februārī, tiesvedībā

Luxaviation SA

pret

Ministre de l'Environnement,

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Safjans [*M. Safjan*], pirmās palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents) un tiesnese K. Toadere [*C. Toader*],

ģenerāladvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Luxaviation SA* vārdā – *N. Bannasch* un *M. Zins*, advokāti,

– Luksemburgas valdības vārdā – *D. Holderer* un *T. Uri*, pārstāvji,

– Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman* un *J. Langer*, pārstāvji,

– Eiropas Parlamenta vārdā – *L. Darie* un *C. Ionescu Dima*, kā arī *A. Tamás*, pārstāvji,

– Eiropas Savienības Padomes vārdā – *K. Michoel* un *A. Westerhof Löfflerová*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – franču.

– Eiropas Komisijas vārdā – *J.-F. Brakeland* un *A. C. Becker*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu saskaņā ar Tiesas Reglamenta 99. pantu lemt, izdodot motivētu rīkojumu,

izdod šo rīkojumu.

Rīkojums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV 2003, L 275, 32. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/29/EK (2009. gada 23. aprīlis) (OV 2009, L 140, 63. lpp.; turpmāk tekstā – "Direktīva 2003/87"), 16. panta 3. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Luxaviation SA* un *Ministre de l'Environnement* [vides ministru] (Luksemburga) par *Luxaviation* saistību ievērošanu CO_2 emisiju kvotu nodošanas jomā par 2015. gadu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2003/87

3 Direktīvas 2003/87 5.–7. apsvērumā ir noteikts:

"(5) Kopiena un dalībvalstis ir vienojušās par šo saistību izpildi, lai kopīgi samazinātu Kioto protokolā noteiktās antropogēnās siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas [..]. Šīs direktīvas mērķis ir palīdzēt pilnīgāk izpildīt Eiropas Kopienas un dalībvalstu saistības, izmantojot efektīvu Eiropas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju kvotu tirgu, pēc iespējas mazāk traucējot ekonomisko attīstību un nodarbinātību.

(6) Padomes Lēmums 93/389/EEK (1993. gada 24. jūnijs) par Kopienas monitoringa mehānismu attiecībā uz CO_2 un citu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijām [OV 1993, L 167, 31. lpp.] noteica mehānismu, kā uzraudzīt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas un kā novērtēt progresu attiecībā uz saistību ievērošanu par šo emisiju. Šis mehānisms palīdzēs dalībvalstīm noteikt kopējo piešķiramo kvotu daudzumu.

(7) Kopienas noteikumi attiecībā uz dalībvalstu veikto kvotu sadali ir nepieciešami, lai saglabātu iekšējā tirgus integritāti un izvairītos no konkurences izkropļošanas."

4 Šīs direktīvas 4. pants ir formulēts šādi:

"Dalībvalstis nodrošina, ka no 2005. gada 1. janvāra neviena iekārta neuzsāk I pielikumā minētās darbības, kuru rezultātā rodas attiecīgā emisija, ja vien operatoram nav saskaņā ar 5. un 6. pantu kompetentas iestādes izsniegtas atļaujas [..]."

5 Saskaņā ar minētās direktīvas 6. panta 2. punktu:

"Siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas atļaujās ir šāda informācija:

[..]

e) saistības četros mēnešos pēc gada beigām nodot kvotas, kas nav saskaņā ar II nodaļu piešķirtās kvotas un kas ir līdzvērtīgas iekārtas kopējai emisijai attiecīgā kalendārā gada laikā [..]."

6 Šīs pašas direktīvas 11. panta 2. punktā ir noteikts:

"Līdz katra gada 28. februārim kompetentās iestādes piešķir kvotu apjomu, kas sadalāms attiecīgajā gadā, [..]."

7 Direktīvas 2003/87 12. panta, kas attiecas uz kvotu pārskaitīšanu, nodošanu un anulēšanu, 3. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina, ka līdz katra gada 30. aprīlim katras iekārtas operators nodod tādu kvotu, kas nav saskaņā ar II nodaļu piešķirtās kvotas, skaitu, kurš līdzvērtīgs attiecīgās iekārtas kopējam emisijas apjomam iepriekšējā kalendārajā gadā [..], un ka šīs kvotas pēc tam tiek anulētas."

8 Sankcija par šī pienākuma neizpildi ir ne tikai pienākumu neizpildījušo operatoru nosaukumu publicēšana, kā tas ir paredzēts Direktīvas 2003/87 16. panta 2. punktā, bet arī naudas sods, kas ir paredzēts šī paša panta 3. punktā, saskaņā ar kuru:

"Dalībvalstis nodrošina, ka visi operatori un gaisakuģu operatori, kuri līdz katra gada 30. aprīlim nenodod kvotas, kas nosegtu emisiju iepriekšējā gada laikā, maksā sodanaudu par emisijas apjoma pārsniegšanu. [..] Sodanauda par emisijas apjoma pārsniegšanu ir EUR 100 par katru emitēto tonnu oglekļa dioksīda ekvivalenta, par kuru operators nav nodevis kvotas. Sodanaudas nomaksāšana par emisijas apjoma pārsniegšanu neatbrīvo operatoru vai gaisakuģa operatoru no pienākuma, nododot kvotas par nākamo kalendāro gadu, nodot tādu kvotu daudzumu, kas nosegtu pārsniegto emisijas apjomu."

9 Saskaņā ar Direktīvas 2003/87 16. panta 1. punktu:

"Dalībvalstis paredz normas par sankcijām, ko piemēro par to valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo normu izpildi. Paredzētajām sankcijām jābūt iedarbīgām, samērīgām un atturošām. [..]"

Regula (ES) Nr. 389/2013

10 Komisijas Regulas (ES) Nr. 389/2013 (2013. gada 2. maijs), ar ko izveido Savienības reģistru saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 280/2004/EK un Lēmumu Nr. 406/2009/EK un atceļ Komisijas Regulu (ES) Nr. 920/2010 un Regulu (ES) Nr. 1193/2011 (OV 2013, L 122, 1. lpp.), 67. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Operators vai gaisa kuģu ekspluatants nodod kvotas, ierosinot Savienības reģistram:

a) pārskaitīt noteiktu tādu kvotu skaitu, kas izveidotas atbilstības ievērošanai tajā pašā tirdzniecības periodā, no attiecīgā operatora konta vai gaisa kuģu ekspluatanta konta uz Savienības kvotu dzēšanas kontu;

b) pārskaitīto kvotu skaitu un veidu attiecībā uz kārtējā perioda operatora iekārtas emisijām vai gaisa kuģu ekspluatanta emisijām reģistrēt kā nodotas kvotas.

2. Aviācijas nozares kvotas drīkst nodot tikai gaisa kuģu ekspluatanti."

Luksemburgas tiesības

11 Direktīva 2003/87 Luksemburgas tiesībās ir transponēta ar *loi du 23 décembre 2004, établissant un système d'échange de quotas d'émission de gaz à effet de serre* [..] [2004. gada 23. decembra Likumu, ar ko nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai [..]] (*Mémorial* A 2004, 3792. lpp.).

12 Šī likuma, redakcijā, kas piemērojama pamatlietā aplūkotajam 2016. gada 31. oktobra rīkojumam (*Mémorial* A 2012, 4410. lpp.) (turpmāk tekstā – "2004. gada 23. decembra likums"), 13. panta 2. *bis* punktā ir noteikts:

"Ministrs nodrošina, ka vēlākais līdz katra gada 30. aprīlim katrs gaisakuģa operators nodod kvotu skaitu, kas ir līdzvērtīgs kopējam emisiju apjomam iepriekšējā kalendārajā gadā, kuras ir pārbaudītas saskaņā ar 16. pantu un izriet no I pielikumā minētajām aviācijas darbībām, ko ir veicis šis gaisakuģa operators. Nodotās kvotas ministrs vēlāk anulē."

13 Šī likuma 15. pantā ir noteikts:

"Katrs iekārtas vai gaisakuģa operators pēc attiecīgā gada beigām veic monitoringu un ziņo ministram par emisijām, ko katrā kalendārajā gadā ir radījusi tā iekārta vai – no 2010. gada 1. janvāra – tā apkalpotais gaisakuģis, atbilstoši iepriekš minētajai Regulai (ES) Nr. 601/2012."

14 Saskaņā ar šī paša likuma 20. panta 3. un 7. punktu:

"3. Visiem operatoriem vai gaisakuģu operatoriem, kuri vēlākais līdz katra gada 30. aprīlim nav nodevuši pietiekamu kvotu skaitu, kas nosegtu to iepriekšējā gada emisijas, ir jāmaksā naudas sods par emisijas apjoma pārsniegšanu. Attiecībā uz katru emitēto oglekļa dioksīda ekvivalenta tonnu, par kuru operators vai gaisakuģa operators nav nodevis kvotas, naudas sods par emisijas apjoma pārsniegšanu ir 100 EUR. Naudas soda nomaksāšana par emisijas apjoma pārsniegšanu neatbrīvo operatoru vai gaisakuģa operatoru no pienākuma nodot kvotu skaitu, kas atbilst šim pārsniegto emisiju apjomam, veicot atbilstošo kvotu nodošanu par nākamo kalendāro gadu.

[..]

7. Neskarot iepriekš minētos noteikumus, operatoru un gaisakuģu operatoru, kuri pārkāpj prasību nodot pietiekamu kvotu skaitu saskaņā ar 13. panta 2.*bis* vai 3. punktu, nosaukumus publicē".

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

15 *Luxaviation* pieder pie gaisa pārvadājumu grupas, kura apgalvo, ka tās rīcībā ir flote ar 260 gaisakuģiem un ka tā nodarbina aptuveni 1700 personu. Tā savu darbību sāka 2013. gadā un kopš minētā gada piedalās siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā ar identifikācijas numuru 234154. No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka tā ir pareizi nodevusi savas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotas par 2013. un 2014. gadu un ka šī lieta attiecas uz 2015. gadu.

16 Runājot par minēto gadu, *Luxaviation* savu ziņojumu par siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju sagatavoja 2016. gada 5. februārī.

17 Tā paša gada 30. martā tā no adreses "CLIMA-EU-ETS-REGISTRY-PROD@ec.europa.eu" saņēma elektronisku paziņojumu, ka šis emisiju ziņojums ir pārbaudīts, ar šādu formulējumu:

"Subject: Emissions approved

The emissions entered for:

23415 (Monitoring Plan for Annual Emissions)

Year(s) 2015

[..] have been VERIFIED."

18 *Luxaviation* norāda, ka 2016. gada 19. aprīlī ir reģistrējusi kvotas Luksemburgas reģistrā, lai pēc vajadzīgo pārbaužu veikšanas nodrošinātu to pārskaitīšanu. Tajā pašā dienā tā esot veikusi prasītos maksājumus un atbrīvojusi saistītos sertifikātus Eiropas kontā EU-100-5023942.

19 *Luxaviation* apgalvo, ka tādējādi ir bijusi pārliecināta, ka ir pabeigusi 2015. gada emisijām atbilstošo kvotu nodošanas procedūru, un šo pārliecību ir pastiprinājusi 2016. gada 19. aprīlī saņemtā elektroniskā pasta vēstule no adreses "CLIMA-EU-ETS-REGISTRY-PROD@ec.europa.eu" ar šādu formulējumu:

"The transaction EU341482 of type 10-00 Internal Transfer between:

EU-100-5023709

And:

EU-100-5023942

Involving:

Unit Type: Aviation, Unit Amount: 6428

[..] has ended with a status Completed."

20 Tomēr, kā rakstveida apsvērumos apliecina Eiropas Komisija, kuras teiktajam nav iebilsts, šis elektroniskais apstiprinājums par pabeigšanu patiesībā bija saistīts ar *Luxaviation* veiktu kvotu iegādi no kādas Slovēnijas sabiedrības, nevis ar kvotu pārskaitījumu par labu Savienības reģistram.

21 2016. gada 27. jūnija vēstulē vides ministrs *Luxaviation* norādīja, ka tā nav veikusi nodošanu paredzētajos termiņos, proti, pirms tā paša gada 30. aprīļa, uzaicināja to iesniegt savus iespējamos apsvērumus un pievienoja rīkojuma priekšlikumu, izklāstot kvotu skaitu par 2015. gadu, par kurām tika pieņemts, ka tās nav nodotas, kā arī saistībā ar to piemēroto naudas sodu.

22 Atbildē *Luxaviation* apgalvoja, ka šo kavējumu ir atklājusi tikai tad, kad ir saņēmusi vides ministra vēstuli. Tā aizstāvējās, norādot, ka tai neesot bijis nodoma tīši pārkāpt savas saistības, un atsaucās uz "pārkāpumu, ko ir izraisījis kāds no tās darbiniekiem, [vai] attiecīgi informācijas tehnoloģiju darbības traucējums". Tā paziņoja, ka ir uzticējusies 2016. gada 19. aprīļa elektroniskā pasta vēstulei un attiecīgajā brīdī ir bijusi stingri pārliecināta, ka ir pareizi piemērojusi nodošanas procedūru. Tā piebilda, ka katrā ziņā nav nodarījusi kaitējumu videi.

23 Ar 2016. gada 31. oktobra rīkojumu vides ministrs piemēroja *Luxaviation* naudas sodu 100 EUR apmērā par katru likumīgai tirdzniecībai nenodoto kvotu, proti, 642 800 EUR, kas bija jāsamaksā līdz 2016. gada 30. novembrim. Ar šo pašu lēmumu tika uzdots publicēt *Luxaviation* nosaukumu *administration de l'Environnement* [Vides aizsardzības iestādes] tīmekļvietnē.

24 2016. gada 29. novembrī *Luxaviation* cēla prasību par šo rīkojumu *tribunal administratif* [Pirmās instances administratīvajā tiesā] (Luksemburga), kura to noraidīja ar 2018. gada 28. februāra spriedumu, par kuru *Luxaviation* 2018. gada 6. aprīlī iesniedza apelācijas sūdzību *Cour administrative* [Apelācijas instances administratīvajā tiesā] (Luksemburga).

25 Šajā tiesā *Luxaviation* apgalvo it īpaši, ka ir rīkojusies labticīgi un bijusi pārliecināta, ka ir pabeigusi nodošanas procedūru. Tā turklāt apgalvo, ka naudas sods apdraud tās ekonomisko izdzīvošanu.

26 Tā atsaucas arī uz vienlīdzības un brīvas konkurences principiem, jo Francijas operatori savu nodošanas saistību izpildē saņemot kompetento valsts iestāžu atbalstu.

27 Visbeidzot tā izvirza jautājumu par vienotas likmes naudas soda atbilstību samērīguma principam. Paziņojumu, brīdinājumu un priekšlaicīgas nodošanas mehānismu neesamība Luksemburgas tiesībās esot pretrunā samērīguma principam, jo Luksemburgas iestādes neesot ieviesušas nekādu starpposmu, lai palīdzētu operatoriem saistību izpildē, un vienotas likmes naudas sods tiekot piemērots "automātiski, nekavējoties un neizvērtējot attiecīgos apstākļus", kas ir izraisījuši kvotu nenodošanu.

28 Šajos apstākļos *Cour administrative* [Apelācijas instances administratīvā tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Direktīvas 2003/87 12. panta 3. punkts, kurā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jānodrošina to operatoriem izdoto kvotu nodošana, skatot to kopsakarā ar [Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta")] 41. pantu, kurā ir nostiprināts labas pārvaldības princips, ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir noteikts, ka kompetentajai valsts iestādei ir pienākums īstenot individuālu nodošanas pienākuma līdz attiecīgā gada 30. aprīļa termiņam uzraudzību, ja šai pašai iestādei ir kompetence uzraudzīt ierobežotu skaitu operatoru, šajā gadījumā – 25 operatorus valsts līmenī?

2) a) Vai nepabeigta kvotu nodošanas darbība, kāda ir šajā gadījumā, kurā operators paļāvās uz elektroniska apstiprinājuma saņemšanu, ar ko tika apstiprināta pārsūtīšanas procesa pabeigšana, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to labticīgam operatoram varēja saprātīgi tikt radīta tiesiskā paļāvība attiecībā uz faktu, ka tas ir pabeidzis Direktīvas 2003/87 6. panta 2. punkta e) apakšpunktā paredzēto nodošanas darbību?

b) Ņemot vērā uz otro jautājumu sniegto atbildi, vai var uzskatīt, ka šīs paļāvības leģitimitāte labticīgajam operatoram ir radusies jau agrāk, kad iepriekšējās nodošanas gada laikā ar to bija spontāni sazinājusies valsts iestāde, lai dažas dienas pirms Direktīvas 2003/87 6. panta 2. punkta e) apakšpunktā paredzētā termiņa beigām tam atgādinātu, ka kvotu nodošanas process vēl nav pabeigts, tādējādi tam ļaujot saprātīgi uzskatīt, ka attiecīgajā gadā tas ir izpildījis savas nodošanas saistības, ja nākamajā gadā šī pati iestāde ar to tieši nav sazinājusies?

c) Ņemot vērā atbildes uz abiem iepriekš minētajiem jautājumiem, neatkarīgi no tā, vai tie tiktu analizēti atsevišķi vai kopā, vai tiesiskās paļāvības aizsardzības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka nepārvaramas varas gadījumā tas ļauj pilnībā vai daļēji atbrīvot labticīgu operatoru no Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktā paredzētā naudas soda?

3) a) Vai Hartas 49. panta 3. punktam, kurā ietverts samērīguma princips, ir pretrunā vienotas likmes naudas soda noteikšana, lai sodītu par Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktā paredzētās emisijas kvotu nodošanas neievērošanu, ja šī tiesību norma neļauj noteikt sodu, kas būtu samērīgs ar operatora pieļauto pārkāpumu?

b) Ja uz iepriekšējo jautājumu būtu jāatbild noliedzoši, vai Hartas 20. pantā paredzētais vienlīdzības princips, [kā arī] vispārējais labas ticības princips un princips *fraus omnia corrumpit* ir jāinterpretē tādējādi, ka attiecībā uz vienotas likmes naudas sodu, kas nosakāms, piemērojot Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktu, un kam automātiski pievienojama [2004. gada 23. decembra likuma] 20. panta 7. punktā paredzētā publicēšana, tiem ir pretrunā vienādas attieksmes piemērošana labticīgam operatoram, kurš vienkārši ir bijis neuzmanīgs un kurš turklāt ir uzskatījis, ka ir izpildījis savas saistības nodot emisijas kvotas attiecīgajā termiņā – 30. aprīlī, un operatoram, kas ir veicis krāpnieciskas darbības?

c) Ja uz iepriekšējo jautājumu būtu jāatbild noliedzoši, vai vienotas likmes naudas soda noteikšana bez iespējas valsts tiesai mainīt tā apmēru, izņemot nepārvaramas varas gadījumu, [kā arī] automātiskas publicēšanas sods atbilst Hartas 47. pantam, kas garantē efektīvu tiesību aizsardzību?

d) Ja uz iepriekšējo jautājumu būtu jāatbild noliedzoši, vai noteikta naudas soda apstiprināšana, pamatojoties uz attiecīgi noteiktu Eiropas likumdevēja gribu, [kā arī] automātiska publicēšanas soda noteikšana, nepiemērojot samērīguma principu, izņemot stingri paredzētus nepārvaramas varas gadījumus, neizraisa atteikšanos no valsts tiesas uzdevuma, pakļaujoties iespējamai Eiropas likumdevēja gribai, un nepamatotu tiesas pārbaudes neesamību, raugoties no Hartas 47. panta un 49. panta 3. punkta perspektīvas?

e) Ņemot vērā atbildi, kas sniegta uz iepriekšējo jautājumu, vai pārbaudes valsts tiesā neesamība attiecībā uz Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktā paredzēto naudas sodu, [kā arī] [2004. gada 23. decembra likuma] 20. panta 7. punktā paredzēto automātisko publicēšanas sodu nepārtrauc būtībā auglīgo dialogu starp [Tiesu] un valsts augstākajām tiesām, izmantojot [Tiesas] iepriekš apstiprinātu risinājumu, izņemot stingri paredzētus nepārvaramas varas gadījumus, un ir pielīdzināma efektīva dialoga neiespējamībai no valsts augstākās tiesas puses, kurai atliek vienīgi apstiprināt sodu, ja tiek pierādīts, ka attiecīgajā gadījumā nav nepārvaramas varas?

4) Vai, ņemot vērā uz iepriekšējiem jautājumiem sniegtās atbildes, nepārvaramas varas jēdzienu var interpretēt kā tādu, kurā tiek ņemta vērā subjektīvā bardzība pret labticīgu uzņēmēju, ja vienotas likmes naudas soda, kas minēts Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktā, samaksa, [kā arī] [2004. gada 23. decembra likuma] 20. panta 7. punktā paredzētais automātiskais publicēšanas sods rada finanšu risku un ievērojamu līdzekļu zudumu, kas var izraisīt tā darbinieku atlaišanu vai pat tā paša bankrotu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

29 Saskaņā ar Tiesas reglamenta 99. pantu, ja atbilde uz uzdoto prejudiciālo jautājumu skaidri izriet no judikatūras vai ja atbilde uz uzdoto prejudiciālo jautājumu nerada nekādas pamatotas šaubas, Tiesa pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas jebkurā brīdī var lemt, izdodot motivētu rīkojumu.

30 Šajā lietā ir jāpiemēro šī tiesību norma.

31 Iesākumā ir jāatgādina interpretācija, ko Tiesa ir sniegusi 2013. gada 17. oktobra spriedumā *Billerud Karlsborg* un *Billerud Skärblacka* (C-203/12, EU:C:2013:664, turpmāk tekstā – "spriedums *Billerud*").

32 Minētā sprieduma 32. punktā Tiesa ir paudusi uzskatu, ka Direktīvas 2003/87 16. panta 3. un 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tajos paredzēto naudas sodu par emisijas apjoma pārsniegšanu nepiemērot operatoram, kurš vēlākais līdz attiecīgā gada 30. aprīlim nav nodevis tā iepriekšējā gada emisijām atbilstošās oglekļa dioksīda ekvivalenta kvotas, lai gan tā rīcībā šajā datumā ir pietiekams kvotu skaits. Šajā interpretācijā it īpaši ir ievērots fakts, ka ar Direktīvu 2003/87 noteiktais pienākums nav jāuzskata par vienkāršu pienākumu līdz attiecīgā gada 30. aprīlim turēt kvotas, kas nosedz iepriekšējā gada emisijas, bet gan par pienākumu nodot minētās kvotas vēlākais līdz 30. aprīlim, lai tās tiktu anulētas Savienības reģistrā, kura uzdevums ir garantēt precīzu kvotu uzskaiti (spriedums

Billerud, 30. punkts), jo Direktīvas 2003/87 vispārējās sistēmas pamatā ir stingra piešķirto, turēto, pārskaitīto un anulēto kvotu uzskaite, un šajā nolūkā Komisijai ir ar atsevišķu regulu jāievieš standartizēta reģistru sistēma (spriedums *Billerud*, 27. punkts).

33 Ņemot vērā šīs īpatnības, Tiesa atzina, ka Direktīvā 2003/87 paredzētais vienotas likmes naudas sods par emisiju apjoma pārsniegšanu nevar tikt uzskatīts par samērīguma principam pretrunā esošu tāpēc, ka valsts tiesai nav paredzēta iespēja mainīt tā apmēru. Kontekstā, kurā ir steidzami jāreaģē uz nopietnām bažām vides jomā, Direktīvas 2003/87 12. panta 3. punktā paredzēto nodošanas pienākumu un vienotas likmes naudas sodu kā atbilstošu sankciju, kas ir paredzēta šīs direktīvas 16. panta 3. un 4. punktā, Savienības likumdevējs ir atzinis par nepieciešamiem, tiecoties sasniegt mērķi ieviest efektīvu oglekļa dioksīda ekvivalenta kvotu tirdzniecības sistēmu, lai izvairītos no tā, ka atsevišķiem operatoriem vai starpniekiem tirgū būtu vilinājums apiet vai manipulēt sistēmu, ļaunprātīgi rīkojoties ar cenām, apjomiem, termiņiem vai sarežģītiem finanšu produktiem, uz kuru radīšanu pamudina ikviens tirgus. Turklāt no Direktīvas 2003/87 izriet, ka operatoru rīcībā ir četrus mēnešus ilgs laikposms, lai sagatavotos iepriekšējam gadam atbilstošo kvotu nodošanai, tātad tiem ir atvēlēts saprātīgs termiņš nodošanas pienākuma izpildei (spriedums *Billerud*, 38.–40. punkts).

34 Šajā lietā uzdotie jautājumi ir jāaplūko atbilstoši šai judikatūrai.

Par trešo jautājumu

35 Ar trešo jautājumu, kas ir jāizvērtē vispirms, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Hartas 20. un 47. pants, kā arī 49. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka attiecībā uz Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktā paredzēto vienotas likmes naudas sodu nav noteikta iespēja valsts tiesai mainīt tā apmēru.

36 Runājot vispirms par Hartas 20. pantu, ir jāatgādina, ka tajā noteiktā vienlīdzība likuma priekšā ir vispārējs Savienības tiesību princips, kas prasa, lai līdzīgas situācijas netiktu aplūkotas atšķirīgi un atšķirīgas situācijas netiktu aplūkotas vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi pamatota (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 11. jūlijs, *Franz Egenberger*, C-313/04, EU:C:2006:454, 33. punkts).

37 Saskaņā ar Tiesas judikatūru atšķirīga attieksme ir pamatota, ja tā ir balstīta uz objektīvu un saprātīgu kritēriju, proti, ja tā atbilst leģitīmi pieņemamam mērķim, kas ir izvirzīts attiecīgajos tiesību aktos, un ja šī atšķirīgā attieksme ir samērīga ar mērķi, kuru ar šo attieksmi tiecas sasniegt (spriedums, 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique et Lorraine* u.c., C-127/07, EU:C:2008:728, 47. punkts).

38 Kā tika atgādināts šī rīkojuma 33. punktā, ar Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktu ir noteikts objektīvs un saprātīgs nošķirums attiecībā uz mērķi ieviest efektīvu kopīgu kvotu sistēmu starp operatoriem, kuri ir izpildījuši savu nodošanas pienākumu, no vienas puses, un tiem, kas no tā ir izvairījušies.

39 Tādējādi ļaut valsts tiesai mainīt apmēru naudas sodam, kas ir paredzēts kā sankcija pie šīs otrās kategorijas piederošajiem operatoriem, un līdz ar to piemērot atšķirīgu attieksmi operatoriem, kuri visi objektīvi ir vienādā nodošanas pienākuma neizpildes situācijā, ne tikai nekādā ziņā neizriet no principa par vienlīdzību likuma priekšā, bet būtu pat pretrunā tam.

40 Turpinājumā, runājot par Hartas 47. pantu un pieņemot, ka iesniedzējtiesa uzskata, ka tai vajadzētu ļaut apstrīdēt Direktīvas 2003/87 spēkā esamību, jo tā kavējot attiecīgās personas apstrīdēt tām piemērotā naudas soda apmēru, ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir paudusi viedokli par šo jautājumu spriedumā *Billerud* un vēlāk – 2015. gada 17. decembra rīkojumā *Bitter* (C-580/14, EU:C:2015:835) un ir atzinusi, ka ar šīs direktīvas 16. pantu paredzētā sankciju sistēma nav pretrunā samērīguma principam.

41 Visbeidzot, runājot par Hartas 49. panta 3. punktu, saskaņā ar kuru sodu smagums nedrīkst būt nesamērīgs ar noziedzīgā nodarījuma smagumu, arī attiecībā uz šo jautājumu katrā ziņā ir jānorāda uz Tiesas jau veikto novērtējumu no samērīguma principa viedokļa spriedumā *Billerud*.

42 Tādējādi uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Hartas 20. un 47. pants, kā arī 49. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj to, ka attiecībā uz Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktā paredzēto vienotas likmes naudas sodu nav noteikta iespēja valsts tiesai mainīt tā apmēru.

Par pirmo jautājumu

43 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Hartas 41. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj to, ka dalībvalstīm ir tikai iespēja, bet nav pienākuma ieviest paziņojumu, brīdinājumu un priekšlaicīgas nodošanas mehānismus, kas ļautu labticīgiem operatoriem tikt pilnībā informētiem par to nodošanas pienākumu un tādējādi netikt pakļautiem riskam maksāt naudas sodu saskaņā ar Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktu.

44 Vispirms ir jāatgādina, ka Hartas 41. panta "Tiesības uz labu pārvaldību" 1. punktā ir noteikts, ka ikvienai personai ir tiesības uz objektīvu, godīgu un pieņemamā termiņā veiktu jautājumu izskatīšanu Savienības iestādēs un struktūrās.

45 No šī panta formulējuma skaidri izriet, ka tā adresātes ir nevis dalībvalstis, bet vienīgi Savienības iestādes un struktūras (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 21. decembris, *Cicala*, C-482/10, EU:C:2011:868, 28. punkts).

46 Līdz ar to operators, kuram ir piemērots Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktā paredzētais naudas sods, katrā ziņā nevar no Hartas 41. panta 2. punkta gūt tiesības tikt atbalstītam savu administratīvo formalitāšu izpildē saistībā ar ikgadējo kvotu nodošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 17. jūlijs, YS u.c., C-141/12 un C-372/12, EU:C:2014:2081, 67. punkts).

47 Ir taisnība, ka šajā tiesību normā nostiprinātās tiesības uz labu pārvaldību atspoguļo vispārēju Savienības tiesību principu (spriedums, 2014. gada 8. maijs, N., C-604/12, EU:C:2014:302, 49. punkts). Taču pirmajā jautājumā iesniedzējtiesa nelūdz šī vispārējā principa interpretāciju, bet cenšas noskaidrot, vai ar Hartas 41. pantu dalībvalsts kompetentajai iestādei var tikt noteikts pienākums ieviest nodošanas saistību individuālu uzraudzību.

48 Tomēr sprieduma *Billerud* 41. punktā ir precizēts, ka dalībvalstīm ir tiesības ieviest paziņojumu, brīdinājumu un priekšlaicīgas nodošanas mehānismus, kas ļautu labticīgiem operatoriem tikt pilnībā informētiem par to nodošanas pienākumu un tādējādi netikt pakļautiem riskam maksāt naudas sodu. Kā izriet no Tiesai iesniegtajiem materiāliem lietā, kura bija pamatā spriedumam *Billerud*, atsevišķu valstu tiesību aktos ir paredzēti šādi mehānismi un kompetentajām iestādēm ir uzticēts pienākums atbalstīt operatorus formalitāšu izpildē attiecībā uz siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu.

49 Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Hartas 41. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams situācijā, kurā ir jānosaka, vai dalībvalstīm ir tikai iespēja, bet nav pienākuma ieviest paziņojumu, brīdinājumu un priekšlaicīgas nodošanas mehānismus, kas ļautu labticīgiem operatoriem tikt pilnībā informētiem par to nodošanas pienākumu un tādējādi netikt pakļautiem riskam maksāt naudas sodu saskaņā ar Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktu.

Par otro jautājumu

50 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai tiesiskās paļāvības aizsardzības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktā paredzētā nauda soda piemērošanu situācijā, kurā kompetentās iestādes nav brīdinājušas operatoru pirms nodošanas termiņa beigām, lai gan, nepastāvot šādam pienākumam, bija to darījušas iepriekšējā gadā.

51 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka tiesiskās paļāvības aizsardzības princips izriet no tiesiskās drošības principa, kas prasa it īpaši, lai tiesību noteikumi būtu skaidri, precīzi un to sekas būtu paredzamas, sevišķi tad, ja tiem var būt nelabvēlīgas sekas attiecībā uz indivīdiem un uzņēmumiem. Privātpersona var atsaukties uz šo izrietošo principu, ja kompetentā iestāde, sniedzot tai konkrētus solījumus, tai ir radījusi pamatotas cerības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 17. oktobris, *Klohn*, C-167/17, EU:C:2018:833, 50. un 51. punkts).

52 Tomēr no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka Luksemburgas iestādes prasītājai pamatlietā būtu sniegušas konkrētus solījumus iepriekšējā punktā atgādinātās judikatūras izpratnē. Šajā ziņā tas, ka iepriekšējā gadā minētās iestādes atbilstoši savām tiesībām atgādināja operatoram, ka tas vēl nav nodevis savas kvotas, lai gan drīz bija jābeidzas nodošanas termiņam, pats par sevi nevar būt uzskatāms par konkrētiem solījumiem.

53 Līdz ar to uz otro jautājumu ir jāatbild, ka tiesiskās paļāvības aizsardzības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj Direktīvas 2003/87 16. panta 3. punktā paredzētā nauda soda piemērošanu situācijā, kurā kompetentās iestādes nav brīdinājušas operatoru pirms nodošanas termiņa beigām, lai gan, nepastāvot šādam pienākumam, bija to darījušas iepriekšējā gadā.

Par ceturto jautājumu

54 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai jēdziens "nepārvaramas varas" gadījums sprieduma *Billerud* 31. punkta izpratnē ir piemērojams tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā.

55 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka tad, ja nav konkrētas tiesību normas, nepārvaramas varas gadījuma atzīšana ir iespējama, kad ārējam iemeslam, uz kuru atsaucas tiesību subjekti, ir sekas, kas ir nepārvaramas un nenovēršamas tādā ziņā, ka attiecīgajām personām nav objektīvi iespējams izpildīt savus pienākumus (spriedums *Billerud*, 31. punkts).

56 Tiesa šajā 31. punktā ir arī precizējusi, ka iesniedzējtiesai ir jānovērtē, vai operators, neņemot vērā visas pienācīgās rūpes, ko tas būtu varējis īstenot, lai ievērotu noteiktos termiņus, nav saskāries ar neparastiem un neparedzamiem apstākļiem, kuri pārsniedz vienkāršu iekšējas darbības traucējumu.

57 Tādējādi iesniedzējtiesai tās izskatāmajā lietā ir jāveic šāds novērtējums. Tomēr, lai iesniedzējtiesai sniegtu noderīgu atbildi, ir jānorāda, ka ar apstākļiem, uz kuriem atsaucas *Luxaviation* un kuri ir atgādināti šī rīkojuma 22. punktā, pašiem par sevi nevar pietikt, lai būtu uzskatāms, ka ir nepārvaramas varas gadījums.

58 Līdz ar to uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka tas, vai jēdziens "nepārvaramas varas" gadījums sprieduma *Billerud* 31. punkta izpratnē ir piemērojams tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā, ir jānovērtē iesniedzējtiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

59 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 20. un 47. pants, kā arī 49. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj to, ka attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/29/EK (2009. gada 23. aprīlis), 16. panta 3. punktā paredzēto vienotas likmes naudas sodu nav noteikta iespēja valsts tiesai mainīt tā apmēru.**

2) **Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams situācijā, kurā ir jānosaka, vai dalībvalstīm ir tikai iespēja, bet nav pienākuma ieviest paziņojumu, brīdinājumu un priekšlaicīgas nodošanas mehānismus, kas ļautu labticīgiem operatoriem tikt pilnībā informētiem par to nodošanas pienākumu un tādējādi netikt pakļautiem riskam maksāt naudas sodu saskaņā ar Direktīvas 2003/87, kura grozīta ar Direktīvu 2009/29, 16. panta 3. punktu.**

3) **Tiesiskās paļāvības aizsardzības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj Direktīvas 2003/87, kas grozīta ar Direktīvu 2009/29, 16. panta 3. punktā paredzētā nauda soda piemērošanu situācijā, kurā kompetentās iestādes nav brīdinājušas operatoru pirms nodošanas termiņa beigām, lai gan, nepastāvot šādam pienākumam, bija to darījušas iepriekšējā gadā.**

4) **Tas, vai jēdziens "nepārvaramas varas" gadījums 2013. gada 17. oktobra sprieduma *Billerud Karlsborg* un *Billerud Skärblacka* (C-203/12, EU:C:2013:664) 31. punkta izpratnē ir piemērojams tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā, ir jānovērtē iesniedzējtiesai.**

[Paraksti]